

Fler förslag för minskat krångel

Juni 2013

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Fler förslag för minskat krångel

juni 2013

Fler förslag för minskat krångel

Under 2012 lämnade vi två rapporter med förslag till regeländringar som kan göra socialförsäkringen enklare och mer effektiv, både för våra kunder och för Försäkringskassan som myndighet. Sedan den första rapporten lämnades till Socialdepartementet i april 2012 har regeringen lagt åtta förslag från våra rapporter till riksdagen för beslut. Vi är glada att våra förslag leder till lagändringar som kan göra vardagen enklare för våra kunder.

Att se över vilka regler som uppfattas som krångliga, både av oss och av våra kunder, har blivit en del av vår verksamhet och vi arbetar ständigt med att försöka hitta ytterligare förenklingar. Inom ramen för detta arbete lämnar vi nu tre förslag för regelförenklingar inom föräldraförsäkringen:

- Vi föreslår att förlänga rätten till tillfällig föräldrapenning tills ett barn fyller 18 år.
- Vi vill göra det möjligt att hämta utlåtande från annan än läkare vid bedömning av rätt till tillfällig föräldrapenning för barn som har fyllt 12 men inte 16 år.
- Vi vill göra det möjligt att få föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning för samma barn och samma tid vid fler situationer än idag.

Samtidigt arbetar vi med flera regelförenklingsförslag som vi planerar att lämna i en mer omfattande rapport i slutet av 2013. Vår avsikt är att rapporten kommer att innehålla förenklingsförslag som berör även andra förmåner än föräldraförsäkringen.

Den här rapporten har beslutats av generaldirektör Dan Eliasson i närvaro av försäkringsdirektör Birgitta Målsäter, rättschef Eva Nordqvist, verksamhetsområdeschef Joakim Jarnryd och verksamhetsutvecklare Tzafir Elkin, den senare som föredragande.

Dan Eliasson

Tzafir Elkin

Innehållsförteckning

Fler förslag för minskat krångel.....	2
1. Förläng rätten till tillfällig föräldrapenning tills barnet fyller 18 år.....	4
2. Gör det möjligt att hämta utlåtande från annan än läkare vid bedömning av rätt till tillfällig föräldrapenning för barn som har fyllt 12 men inte 16 år.....	9
3. Gör det möjligt att få föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid.....	14

1. Förläng rätten till tillfällig föräldrapenning tills barnet fyller 18 år

Sammanfattning

När ett barn har fyllt 16 år har föräldrarna rätt till tillfällig föräldrapenning om barnet är allvarligt sjukt eller omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Dessutom kan tillfällig föräldrapenning betalas ut om ett barn avlider innan det fyller 18 år.

Det här innebär att många föräldrar inte har rätt till tillfällig föräldrapenning för ett barn som fyllt 16 år, även om barnet fortfarande är i behov av särskild tillsyn och vård. Ett sådant behov av särskild tillsyn och vård kan till exempel finnas efter en avslutad cancerbehandling.

Försäkringskassan föreslår därför att rätten till tillfällig föräldrapenning förlängs tills barnet fyller 18 år.

Bakgrund

Nuvarande regler

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut till en förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda ett barn som är under 12 år när barnet eller den ordinarie vårdaren är sjukt eller smittat. Ersättning kan också betalas ut i andra situationer, bland annat vid besök hos tandläkare eller BVC.

För barn som fyllt 12 men inte 16 år och som på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder behöver särskild vård eller tillsyn, har föräldrarna utökad rätt till tillfällig föräldrapenning. Det särskilda vård- och tillsynsbehovet ska styrkas med ett läkarutlåtande.

För barn som fyllt 16 men inte 21 år (i vissa fall 23 år) har föräldrarna rätt till tillfällig föräldrapenning om barnet omfattas av LSS.

När ett barn är allvarligt sjukt kan tillfällig föräldrapenning betalas ut tills dess barnet fyller 18 år. Ett barn anses vara allvarligt sjukt när det finns ett påtagligt hot mot barnets liv eller barnet får behandling mot sin sjukdom och det utan behandlingen finns en fara för barnets liv.

Om ett barn har avlidit innan det har fyllt 18 år har föräldrarna rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med dödsfallet.

Försvårar för föräldrarna

De olika åldersgränserna inom regelverket är krångliga för föräldrarna att hålla isär och det medför också att det i vissa svåra situationer inte finns någon rätt till ersättning. En sådan situation är när ett barn som har fyllt 16 år som har varit allvarligt sjukt inte längre bedöms vara det. Det är inte längre en fara för

Datum
2013-06-14Vår beteckning
Dnr 024200-2013

barnets liv och det pågår inte någon behandling. Ersättning kan ha betalats ut för barnet under en lång tid, och när det inte längre är allvarligt sjukt finns ingen möjlighet för föräldrarna att få tillfällig föräldrapenning trots att barnet fortfarande är i behov av vård och tillsyn. Om barnet inte kan vårdas av föräldrarna, på grund av att de inte kan få tillfällig föräldrapenning, kan i vissa fall alternativet vara att barnet måste vårdas på sjukhus.

Det kan också handla om återbesök hos läkare där föräldern behöver vara med. Som exempel kan nämnas de kontroller och undersökningar som görs efter en avslutad cancerbehandling. Kundsynpunkter som kommer in till Försäkringskassan visar föräldrarnas frustration över att de inte har rätt till ersättning för de här tillfällena.

Överväganden och förslag

Försäkringskassan föreslår att rätten till tillfällig föräldrapenning förlängs tills barnet fyller 18 år när barnet på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder behöver särskild vård eller tillsyn.

Förslaget skulle underlätta och förenkla för föräldrar vars barn har fyllt 16 år och som behöver vård och tillsyn. Det skulle också göra regelverket mer enhetligt.

Förslaget innebär också en trygghet för föräldrarna. Att de har rätt till tillfällig föräldrapenning gör att de inte behöver oroa sig för vilken bedömning som kommer att göras i deras ärende.

Enligt FN:s barnkonvention är ett barn varje människa under 18 år och föräldrar har ett föräldraansvar till dess barnet fyller 18 år. Det är därför logiskt att åldersgränsen för rätten till tillfällig föräldrapenning är densamma.

Till denna framställning fogas förslag till ändring i 13 kap. 22 § socialförsäkringsbalken.

Kostnader, konsekvenser för felaktiga utbetalningar och ikraftträdande

Förvaltningskostnader i miljontal kronor ¹⁾

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Summa
Införande	0,250	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4
Räntor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Införandekostnader	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7
Handläggning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Löpande kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7

1) Är i 2013 års pris nivå har full kostnadstäckning

Införandekostnader

Det krävs IT-utveckling för att genomföra förslaget. Kostnaden för utvecklingen beräknas till mellan 400 000 och 500 000 kronor.

Kostnaden för att ändra informationsmaterial och styr- och stöddokument, informera handläggare m.m. beräknas till cirka 250 000 kronor. Om förslaget införs samtidigt med andra förslag som rör föräldraförsäkringen kan införandekostnaden bli lägre.

Löpande kostnader

Vi bedömer att administrationskostnaderna kommer att öka på grund av att det blir fler ärenden. Under 2012 betalades tillfällig föräldrapenning ut för cirka 20 000 barn¹ i åldrarna 12–15 år. Den största andelen avser barn som är 12 år; därefter minskar antalet per åldersgrupp successivt. För barn som är 15 år är andelen cirka 4 200. För åldersgruppen 16–17 år (barn som omfattas av LSS) betalades tillfällig föräldrapenning ut för cirka 2 400 barn. Om man antar att ersättning för barn i denna åldersgrupp kommer att betalas ut i samma omfattning som för barn som är 15 år innebär det en ökning med totalt 6 000 barn. Det innebär att de löpande kostnaderna kommer att öka med cirka 700 000 kronor.

¹ I summan ingår inte utbetalningar som avser allvarligt sjuka barn.

Försäkringskostnader

Vi bedömer att försäkringskostnaderna kommer öka. Under 2012 var den genomsnittliga ersättningen för tillfällig föräldrapenning 859 kronor per dag (Sveriges officiella statistik, www.forsakringskassan.se). För barn som är 15 år betalades det ut cirka 26 000 nettodagar under 2012. För barn i åldrarna 16–17 år som omfattas av LSS betalades det ut cirka 14 000 nettodagar under 2012. Om man antar att samma antal nettodagar som betalades för barn som är 15 år även kommer att betalas ut för 16- och 17-åringar innebär det en ökning med totalt cirka 38 000 nettodagar (52 000–14 000).

Detta innebär en ökning av försäkringskostnaderna med cirka 32,5 miljoner kronor ($38\,000 * 859 = 32\,642\,000$), vilket kan jämföras med en försäkringskostnad på närmare 5 miljarder kronor för tillfällig föräldrapenning totalt.

Konsekvenser för felaktiga utbetalningar

Vi bedömer att förslaget inte ökar risken för felaktiga utbetalningar.

Ikraftträdande

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Andra som berörs av förslaget

Förslaget berör läkare som utfärdar läkarutlåtande för barn eftersom dessa ska behöva intyga särskilt vård- och tillsynsbehov för flera barn jämfört med vad man gör idag.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 22 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap. 22 §

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av

1. sjukdom i annat fall än som avses i 30 §,
2. utvecklingsstörning, eller
3. annat funktionshinder

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 18 år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av

1. sjukdom i annat fall än som avses i 30 §,
2. utvecklingsstörning, eller
3. annat funktionshinder

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Gör det möjligt att hämta utlåtande från annan än läkare vid bedömning av rätt till tillfällig föräldrapenning för barn som har fyllt 12 men inte 16 år

Sammanfattning

När en förälder till ett sjukt barn som har fyllt 12 men inte 16 år begär tillfällig föräldrapenning ska föräldern lämna ett läkarutlåtande som styrker att barnet har varit i behov av särskild vård eller tillsyn. Föräldrar anser att det inte sällan är krångligt att få ett läkarutlåtande om barnet blir sjukt efter tandläkarbehandling eller besök hos psykolog. Kravet på läkarutlåtande i dessa situationer gör att föräldrar till sjuka barn som har fyllt 12 år ibland får vänta på sin utbetalning onödigt länge eller helt avstår från att begära tillfällig föräldrapenning.

Försäkringskassan föreslår därför att även utlåtande från tandläkare eller psykolog accepteras för att styrka att ett sjukt barn, som har fyllt 12 men inte 16 år, har varit i behov av särskild vård eller tillsyn på grund av sjukdom.

Bakgrund

Nuvarande regler

Ibland kan det uppstå situationer där barn som har fyllt 12 år och som normalt klarar sig själv har ett särskilt behov av hjälp om de blir sjuka efter en behandling inom hälso- och sjukvården. Vanliga exempel är efter att barnet behandlats av läkare, tandläkare eller psykolog. En förälder till ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år kan få tillfällig föräldrapenning om barnet är sjukt, har en utvecklingsstörning eller ett funktionshinder (13 kap. 22 § socialförsäkringsbalken, SFB)². För att ha rätt till tillfällig föräldrapenning ska barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov styrkas med ett läkarutlåtande i dessa fall (110 kap. 18 § SFB).

I förarbetena till 13 kap. 22 § hänvisas till prop. 1984/85:78, där det anges att för att en förälder till barn som normalt klarar sig utan särskild tillsyn ska ha rätt till ersättning, bör kravet vara att barnet har en skada eller en sjukdom (s. 67 f.). Skadan eller sjukdomen ska vara av den karaktären att barnet inte bör vistas ensamt hemma på grund av hälsoproblemens allvarliga art³.

---

² I samband med denna rapport lämnar vi ett förslag på att rätten till tillfällig föräldrapenning förlängs tills barnet fyller 18 år.

³

I förarbetena till 110 kap. 18 § SFB hänvisas till prop. 2005/06:159 där det anges att ett utlåtande från den behandlade läkaren bör vara av stor betydelse för Försäkringskassans bedömning av föräldrarnas rätt till ersättning (s.18 f.)⁴. Enligt bestämmelsens ordalydelse krävs utlåtande från läkare och förarbetena talar också enbart om utlåtande från läkare. Därmed har det inte tagits någon hänsyn till andra specifika underlag som kan styrka barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov på grund av sjukdom, till exempel intyg utfärdat av annan hälso- och sjukvårdspersonal som har behandlat barnet.

Försvårar för föräldrarna

Även om ett sjukt barn är äldre än 12 år kan barnet behöva stöd från föräldern om barnet blir sjukt efter behandling inom hälso- och sjukvården. Om besöket görs hos tandläkare eller psykolog, måste föräldern *även* kontakta en läkare för att kunna få ett läkarutlåtande, som kan styrka barnets behov av särskild vård eller tillsyn. Detta uppfattas som krångligt och byråkratiskt. Dessutom är det ofta den person som behandlat barnet som har bäst kännedom om vårdförhållandena och därmed bäst kan bedöma barnets behov av särskild vård eller tillsyn på grund av sjukdom.

Överväganden och förslag

Försäkringskassan föreslår att vid bedömning av rätt till tillfällig föräldrapenning för barn som har fyllt 12 men inte 16 år ska barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov även kunna styrkas genom utlåtande från behandlande tandläkare eller psykolog.

Förslaget innebär att barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov på grund av sjukdom även fortsättningsvis skulle behöva styrkas, men att det ska kunna göras även på andra sätt än enbart genom läkarutlåtande. En sjukdom kan uppstå efter ett svårt ingrepp hos tandläkare och ett barns sjukdom kan även vara av psykisk art. Vid sådana förhållanden skulle det underlätta för föräldrar om en tandläkare eller en psykolog gavs möjlighet att styrka barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov.

Vi bedömer att en regeländring skulle underlätta vardagen för föräldrar till sjuka barn och att reglerna skulle uppfattas som mer begripliga. Detta eftersom behandlande tandläkare eller psykolog ofta har bättre kännedom om barnets hälsotillstånd än vad en läkare har. Det skulle i sin tur ge Försäkringskassan bättre underlag vid bedömningen av barnets vård- eller tillsynsbehov och föräldrarnas rätt till tillfällig föräldrapenning. Vi föreslår alltså inte att öka gruppen som har rätt till tillfällig föräldrapenning, utan vill endast göra det enklare för föräldrar till äldre barn att kunna styrka barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov, när barnet blir sjukt.

En regeländring kan även vara fördelaktig utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Om tandläkare eller psykolog ges möjlighet att intyga barnets vård- eller tillsynsbehov behöver inte föräldern ta dyrbar tid från en läkare, endast för att hon eller han ska skriva ett utlåtande.

Till denna framställning fogas förslag till ändring i 110 kap. 18 § socialförsäkringsbalken.

Kostnader, konsekvenser för felaktiga utbetalningar och ikraftträdande

Förvaltningskostnader i miljontal kronor¹⁾

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Summa
Införande	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Införandekostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Handläggning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Löpande kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

1) Är i 2013 års prisnivå har full kostnadstäckning

Införandekostnader

Förslaget medför inga kostnader för IT-anpassningar.

Kostnaden för att ändra informationsmaterial och styr- och stöddokument, informera handläggare m.m. beräknas till cirka 100 000 kronor. Om förslaget införs samtidigt med andra förslag som rör föräldraförsäkringen kan införandekostnaden bli lägre.

Löpande kostnader

Vi bedömer att förslaget innebär en marginell kostnadsökning för Försäkringskassans administration. Under 2012 betalades tillfällig föräldrapenning ut för cirka 20 000 barn⁵ i åldrarna 12–15 år. Det kan jämföras med över 680 000 barn vars förälder fick tillfällig föräldrapenning under 2012 (Sveriges officiella statistik, www.forsakringskassan.se). Om man antar att antalet ansökningar om tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn i

⁵ I summan ingår inte utbetalningar som avser allvarligt sjukt barn.

åldrarna 12–15 år skulle öka med cirka 2–3 procent på grund av regelförenklingen så innebär det en ökning med cirka 400–600 ärenden per år. Detta eftersom föräldrar som idag avstår från att begära tillfällig föräldrapenning kan komma att begära förmånen om reglarna blir enklare. Det kommer inte att påverka administrationskostnaderna något nämnvärt.

Försäkringskostnader

Det är svårt att förutsäga hur en regelförenkling kommer att påverka försäkringskostnaderna, men vi bedömer att försäkringskostnaderna kommer att öka marginellt.

Under 2012 betalades cirka 111 000 nettodagar med tillfällig föräldrapenning ut för föräldrar med barn i åldern 12–15 år. Den genomsnittliga ersättningen för tillfällig föräldrapenning var 859 kronor per dag (Sveriges officiella statistik, www.forsakringskassan.se). Vi bedömer att antalet nettodagar med tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn i åldrarna 12–15 år skulle öka med cirka 1 procent på grund av regelförenklingen. Det innebär en ökning med cirka 1 110 nettodagar per år. I sin tur innebär det en ökning av försäkringskostnaderna med cirka 950 000 kronor ($1\,110 * 859 = 953\,490$). Det kan jämföras med en försäkringskostnad på närmare 5 miljarder kronor för tillfällig föräldrapenning totalt.

Konsekvenser för felaktiga utbetalningar

Vi bedömer att risken för felaktiga utbetalningar kan minska något om tandläkare eller psykolog som behandlar barnet ges möjlighet att intyga barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov. Detta eftersom dessa känner barnet och dess vårdbehov bättre än läkare, som ofta inte träffar barnet vid dessa situationer. Därmed ges det möjlighet till en mer korrekt bedömning av barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov på grund av sjukdom.

Ikraftträdande

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Andra som berörs av förslaget

Förslaget kan beröra psykologer och tandläkare eftersom dessa yrkesgrupper ska kunna intyga att ett barn har haft särskilt vård- eller tillsynsbehov. Förslaget kan dock avlasta läkare som inte behandlar barnet utan endast skriver intyg om barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov.

Vi har diskuterat förslaget med Socialstyrelsen, Psykologförbundet och Sveriges kliniska psykologers förening. Alla var positiva till förslaget.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 110 kap. 18 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

110 kap.

18 §

När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska läkarutlåtande ges in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i 13 kap. 30 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräckligt utredning för att bedöma rätten till ersättning.

När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska det särskilda vård- eller tillsynsbehovet styrkas med ett läkarutlåtande eller utlåtande från behandlande tandläkare eller psykolog. I fall som avses i 13 kap. 30 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräckligt utredning för att bedöma rätten till ersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

3. Gör det möjligt att få föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid

Sammanfattning

Inom föräldraförsäkringen är huvudregeln att föräldrar inte kan få föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning för samma barn och samma tid.

Det finns undantag från huvudregeln. Det är

- när en förälder får ersättning för dagar i samband med ett barns födelse eller adoption enligt 13 kap. 10 och 14 §§ SFB
- när båda föräldrarna vårdar ett barn som är allvarligt sjukt enligt 13 kap. 30 § SFB
- när föräldrarna tar ut kontaktdagar enligt 13 kap. 26 §.

Försäkringskassan anser att det finns flera situationer där föräldrarna ska kunna få föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid. Det är till exempel när ett barn under ett år är inlagt på sjukhus eller behandlas av läkare.

Bakgrund

Nuvarande regler

Föräldrapenningsförmåner kan enligt 11 kap. 10 § socialförsäkringsbalken (SFB) betalas ut samtidigt till båda föräldrarna för samma barn och tid i vissa situationer.

Som nämndes tidigare är det bara i tre situationer som den ena föräldern kan få tillfällig föräldrapenning när den andra föräldern får föräldrapenning för samma barn och tid.

Om båda föräldrarna tillsammans vill vårda sitt barn, till exempel när barnet ligger på sjukhus eller behandlas av läkare, och den ena föräldern är föräldraledig och får föräldrapenning för barnet, behöver den föräldralediga föräldern avstå sin föräldrapenning och istället ansöka om tillfällig föräldrapenning. Det blir följderna av att föräldrarna endast kan få ersättningen tillfällig föräldrapenning för samma barn och samma tid.

Krånliga regler och ekonomiska konsekvenser för föräldrarna

Att avstå från föräldrapenning för att istället ansöka om tillfällig föräldrapenning för enstaka timmar eller dagar uppfattas som krånligt. Det har också negativa ekonomiska konsekvenser: dels för föräldrar som saknar en sjukpenninggrundade inkomst (SGI), dels för föräldrar som har en hög SGI.

För att kunna få tillfällig föräldrapenning måste en förälder ha en SGI. En del föräldrar har inte någon SGI, och därmed inte heller rätt till tillfällig

Datum
2013-06-14Vår beteckning
Dnr 024200-2013

föräldrapenning. Dessa föräldrar har dock rätt till föräldrapenning enligt grundnivå. Som nämndes tidigare kan det uppstå situationer när den ena föräldern får föräldrapenning när barnet till exempel blir inlagt på sjukhus. Om den förälder som är föräldraledig och får föräldrapenning inte har rätt till tillfällig föräldrapenning, går han eller hon miste om ersättning under den tiden barnet vårdas på sjukhus, om den andra föräldern får tillfällig föräldrapenning.

Det kan också uppstå situationer när en förälder får lägre ersättning om han eller hon avstår sin föräldrapenning och istället ansöker om tillfällig föräldrapenning. Det beror på att förmånerna har olika ersättningsnivåer. Både föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning beräknas efter föräldrarnas SGI. SGI för tillfällig föräldrapenning har ett tak på 7,5 prisbasbelopp, vilket innebär att den högsta möjliga SGI:n för år 2013 är 333 700 kronor. För föräldrapenning är taket 10 prisbasbelopp, vilket gör att den högsta möjliga SGI:n för år 2013 är 445 000 kronor. Det betyder att de flesta föräldrar som har en inkomst som är högre än 7,5 prisbasbelopp kan få högre kompensation för sitt inkomstbortfall om de får föräldrapenning istället för tillfällig föräldrapenning⁶. Det i sin tur innebär att en förälder får lägre ersättning om han eller hon avstår föräldrapenning och istället ansöker om tillfällig föräldrapenning om barnet till exempel vårdas på sjukhus.

Ytterligare en situation som kan medföra både administrativa och ekonomiska konsekvenser är om ett barn avlider efter utgången av den tjugooandra havandeskapsveckan eller kort tid efter förlossningen. Barnets mamma har rätt till föräldrapenning till och med den tjugonionde dagen efter förlossningsdagen, även om hon inte vårdar barnet (12 kap. 5 § SFB). Det innebär att om barnet avlider efter utgången av den tjugooandra havandeskapsveckan eller kort tid efter förlossningen har hon ändå rätt till 29 dagar med föräldrapenning. Lagen säger att om ett barn som inte har fyllt 18 år avlider har barnets föräldrar rätt till tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid (13 kap. 31 e § SFB), vilket betyder att även barnets andra förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning om barnet avlider kort tid efter förlossningen. Men det får alltså till följd att även i en sådan här situation måste mamman avstå från sin föräldrapenning och istället ansöka om tillfällig föräldrapenning för att även den andra föräldern ska kunna få tillfällig föräldrapenning.

---

⁶ Det går inte att säga exakt vad den högsta ersättningen per dag för tillfällig föräldrapenning är. Detta beror på att storleken på dagersättningen kan varieras beroende på om man har årsarbetstid i timmar eller dagar. För beräkning av föräldrapenning spelar årsarbetstiden ingen roll.

Överväganden och förslag

Försäkringskassan föreslår att föräldrapenningsförmåner får betalas ut till båda föräldrarna för samma barn och tid även i följande situationer:

När föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av en allvarlig sjukdom.

När ett barn blir inlagt på sjukhus men inte bedöms som allvarligt sjuk enligt 13 kap. 30 § SFB.

När föräldrarna behöver delta i läkarbesök eller behandling som ordinerats av läkare som en del i behandlingen av sitt barn.

När ett barn har avlidit vid förlossning eller kort därefter.

Ändrade regler skulle underlätta för den grupp föräldrar som i en del fall går miste om ersättning när deras barn till exempel blir inlagt på sjukhus eller avlider. Det skulle också göra regelverket mer konsekvent. Detta eftersom två föräldrar redan i dag kan få föräldrapenningsförmåner för samma barn och samma tid (jfr 11 kap. 10 § SFB). Ändrade regler skulle också ge föräldrar som mister sitt barn vid förlossning eller kort därefter möjlighet att vara hemma samtidigt under längre tid.

Till denna framställning fogas förslag till ändring i 11 kap. 10 § socialförsäkringsbalken.

Kostnader, konsekvenser för felaktiga utbetalningar och ikraftträdande

Förvaltningskostnader i miljontal kronor¹⁾

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Summa
Införande	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Införandekostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Handläggning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Löpande kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

1) Är i 2013 års pris nivå har full kostnadstäckning

Införandekostnader

Förslaget medför inga kostnader för IT-anpassningar.

Kostnaden för att ändra informationsmaterial och styr- och stöddokument, informera handläggare m.m. beräknas till cirka 100 000 kronor. Om förslaget införs samtidigt med andra förslag som rör föräldraförsäkringen kan införandekostnaden bli lägre.

Löpande kostnader

Vi bedömer att förslaget innebär en marginell kostnadsminskning för Försäkringskassans administration. Det beror på att det främst är föräldrar som får föräldrapenning på grundnivå eller föräldrar vars SGI är högre än 10 prisbasbelopp, som inte kommer att behöva avstå sin föräldrapenning när den andra föräldern tar ut tillfällig föräldrapenning.

Vid beräkningen av kostnaderna har vi utgått ifrån att det främst är föräldrar till barn som är yngre än ett år som idag behöver byta sin föräldrapenning till tillfällig föräldrapenning.

Minst en av föräldrarna tog ut tillfällig föräldrapenning för ett barn under ett år vid 12 000 tillfällen under år 2012.

Av alla föräldrar som fick föräldrapenning för att vårda barn under ett år under år 2011 fick ungefär 15 procent av föräldrarna till barn i denna åldersgrupp föräldrapenning på grundnivå. Föräldrar vars SGI är högre än taket för föräldrapenning var cirka 2 procent av den totala gruppen som har tagit ut föräldrapenning för att vårda barn under ett år.

Vi utgår därför ifrån antagandet att cirka 17 procent (15 + 2) av alla föräldrar som fick föräldrapenning för att vårda barn under ett år under år 2011 har föräldrapenning på grundnivå eller har en SGI som är högre än taket för föräldrapenning. Det motsvarar cirka 2 000 föräldrar. Vi bedömer därför att cirka 2 000 färre föräldrar per år inte kommer att behöva göra ett avbrott på sina uttag av föräldrapenning, medan den andra föräldern tar tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid. Eftersom dessa föräldrars ärenden kommer att pågå utan avbrott kommer Försäkringskassans administration att bli något mindre.

Försäkringskostnader

Vi bedömer att försäkringskostnaderna inte kommer att påverkas något nämnvärt med anledning av förslaget. Föräldrar som har föräldrapenning på grundnivå och som avbryter uttaget av sin föräldrapenning om barnet till exempel vårdas på sjukhus, tar idag ut sina dagar med föräldrapenning vid något senare tillfälle.

Som nämndes tidigare hade år 2011 cirka 2 procent av föräldrarna en SGI som motsvarar den högsta möjliga SGI:n för föräldrapenning. Vi utgår därför ifrån antagandet att även cirka 2 procent av de som får tillfällig föräldrapenning för barn i åldern 0–1 år har en SGI som är högre än taket för föräldrapenning. Det motsvarar cirka 240 föräldrar. Om man antar att föräldrar som får den högsta möjliga föräldrapenningen avstår från att ta ut tillfällig föräldrapenning om

barnet blir sjukt, kommer försäkringskostnaderna att öka något. Det beror på att dessa föräldrar får en högre nivå på ersättning som tas ut som föräldrapenning jämfört med nivån på ersättningen som tas ut som tillfällig föräldrapenning. Å andra sidan kommer dessa föräldrar ändå att ta ut sin föräldrapenning vid något senare tillfälle.

Konsekvenser för felaktiga utbetalningar

Vi bedömer att förslaget i stort sett inte ökar risken för felaktiga utbetalningar. Det finns dock en liten risk för ökning av felaktiga utbetalningar inom aktivitetsstöd. Detta gäller om Försäkringskassan inte minskar eller felaktigt minskar aktivitetsstödet med föräldrapenning. Eftersom förslaget bedöms beröra få föräldrar totalt inom föräldraförsäkringen torde det dock röra sig om väldigt få kunder inom aktivitetsstöd.

Ikraftträdande

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Andra som berörs av förslaget

Vi bedömer att förslaget inte påverkar några andra myndigheter eller organisationer.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 10 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

10 §

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4 a, 6 och 7 §§ samt 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§. *För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.*

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4 a, 6 och 7 §§ samt 13 kap. 3, 10, 11, 13, 26, 30 och 31 e §§.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.